

Biblioteques i Humanitats Digitals

L. Anglada

(CSUC. Àrea de Ciència Oberta)

Jornada

**De Lletres a HD-Lab: 50 anys de la UAB i 20
anys de la Biblioteca d'Humanitats**

14 de novembre, Sala José Agustín Goytisolo

Biblioteques, Recerca

i

Ciència Oberta

L. Anglada

(CSUC. Àrea de Ciència Oberta)

Jornada

**De Lletres a HD-Lab: 50 anys de la UAB i 20
anys de la Biblioteca d'Humanitats**

14 de novembre, Sala José Agustín Goytisolo

CSUC

Biblioteques / Ciència / Humanitats (digitals)

L. Anglada

(CSUC. Àrea de Ciència Oberta)

Jornada

**De Lletres a HD-Lab: 50 anys de la UAB i 20
anys de la Biblioteca d'Humanitats**

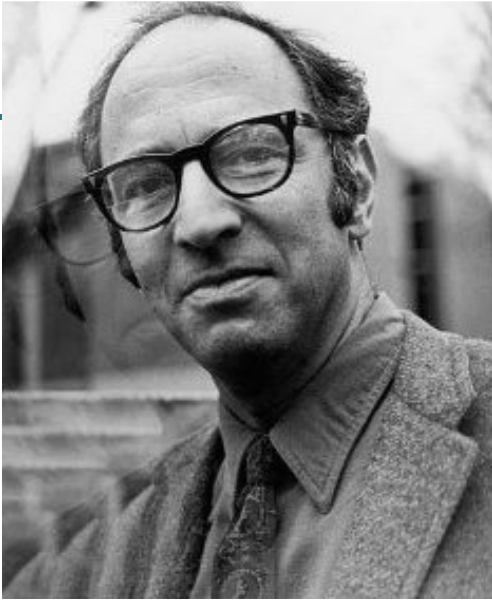
14 de novembre, Sala José Agustín Goytisolo

Guió

1. Un canvi de paradigma
2. Les biblioteques digitals
3. La ciència digital (Ciència Oberta)
4. Les Humanitats Digitals
5. Les biblioteques i el canvi de paradigma

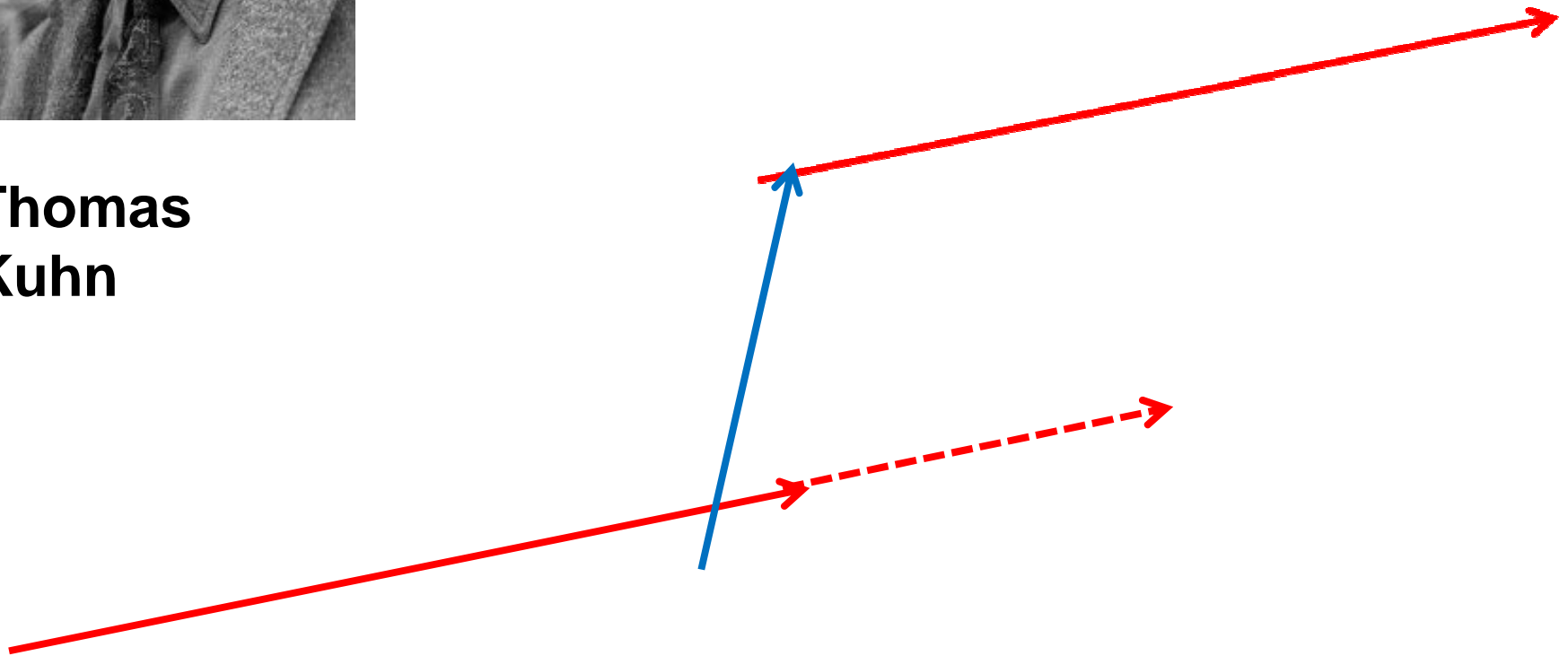

1. Un canvi de paradigma
2. Les biblioteques digitals
3. La ciència digital (Ciència Oberta)
4. Les Humanitats Digitals
5. Les biblioteques i el canvi de paradigma

Els canvis no són lineals, són discontinus

**Thomas
Kuhn**

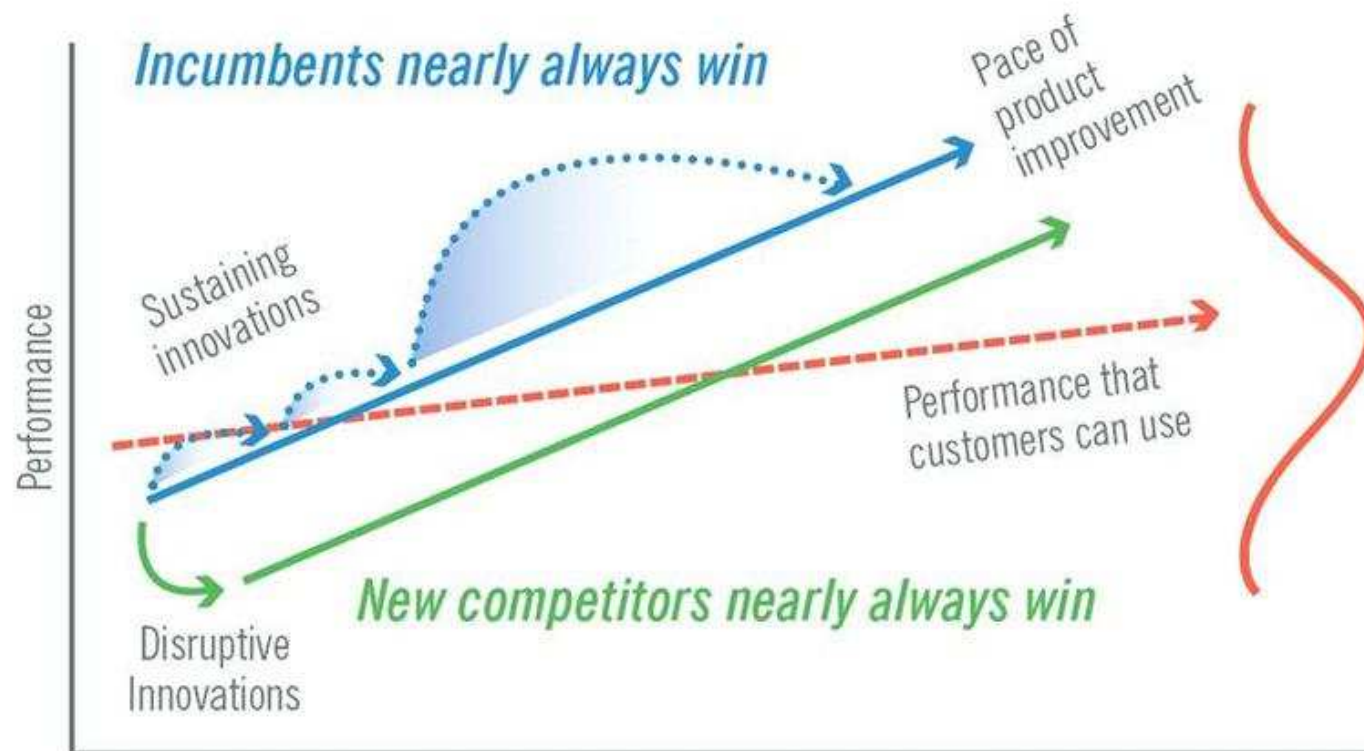
Thomas Kuhn: el paradigma imperant és la solució, no és la finalitat

- ✓ El paradigma =
 - “realizaciones científicas universalmente reconocidas que, durante cierto tiempo, **proporcionan modelos de problemas y soluciones** a una comunidad científica”.
 - Su éxito proviene de “la habilidad comparativa [con respecto al paradigma anterior] para resolver problemas”.
- ✓ Els paradigmes nous van precedits d'**inseguretat** profunda
- ✓ Dins la solució paradigmàtica a l'ús, ens centrem en l'objecte (cossifiquem la finalitat a través de la solució)
 - Biblioteques = llibre / Comunicació científica = revistes
- ✓ Les finalitats de la comunicació científica
 - Difusió + Qualitat / Reproductibilitat + Registre / Reconeixement + Arxiu
- ✓ La nova solució dins el nou paradigma es centra (de nou) en el procés i oblida l'objecte que va ser solució dins el paradigma anterior

Clayton M. Christensen

Disruptive innovation is a term in the field of [business administration](#) which refers to an [innovation](#) that creates a new [market](#) and [value network](#) and eventually disrupts an existing market and value network, displacing established market leading firms, products, and alliances.

Source: Clayton Christensen, *The Innovators Solution*

Guió

1. Un canvi de paradigma

2. Les biblioteques digitals

1. Espais

2. Col·leccions

3. serveis

3. La ciència digital (Ciència Oberta)

4. Les Humanitats Digitals

5. Les biblioteques i el canvi de paradigma

Espais: el procés (aprendre) com a finalitat

- Living libraries
- Libraries and resource centers
 - CRAIs
- Information commons
 - Learning commons
- ...
- Libraries as Creative Spaces
- Laboratories
 - UAB HD-Lab

Col·leccions: la migració al digital

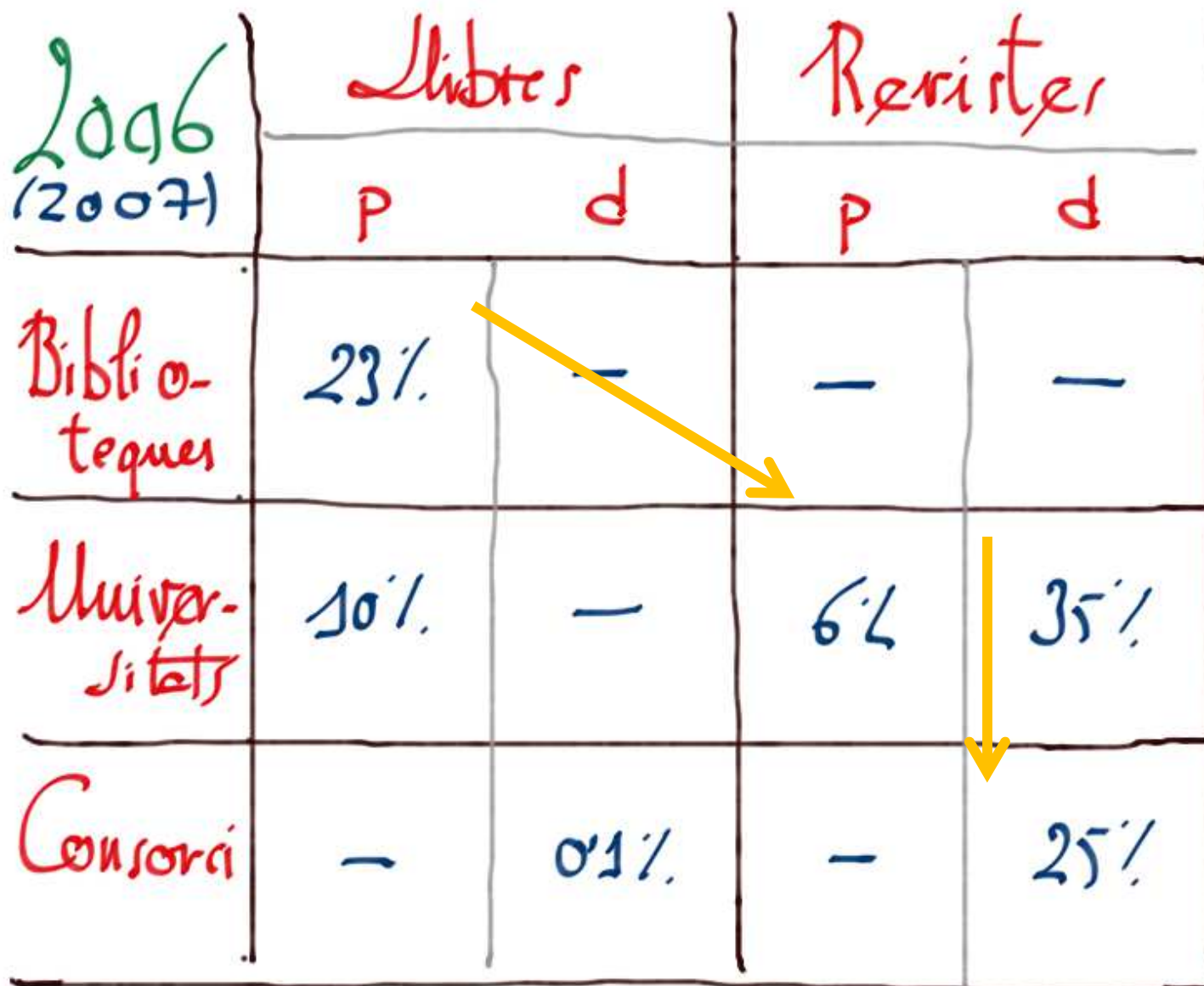
1986	Llibres		Revistes	
	P	d	P	d
Biblioteques	70% (?)	-	30% (?)	-
Universitats	-	-	-	-
Consorci	-	-	-	-

Col·leccions: la migració al digital

1996	Llibres		Revistes	
	p	d	p	d
Biblioteques	30% !	-	-	-
Universitats	10% ?	-	60% (?)	-
Consorci	-	-	-	-

Col·leccions: la migració al digital

2006 (2007)	Llibres		Revistes	
	p	d	p	d
Biblioteques	23%	—	—	—
Universitats	10%	—	6%	35%
Consorci	—	0,1%	—	25%

Col·leccions: la migració al digital

2016	Llibres		Revistes	
	P	d	P	d
Biblioteques	-	-	-	-
Universitats	8%	2%	8%	42%
Consorci	-	-	-	10%

Del que
té
tothom
al que
és
exclusiu
(LD)

La col·lecció
pròpia

COM
MÚ

La col·lecció
compartida

propi

compartit

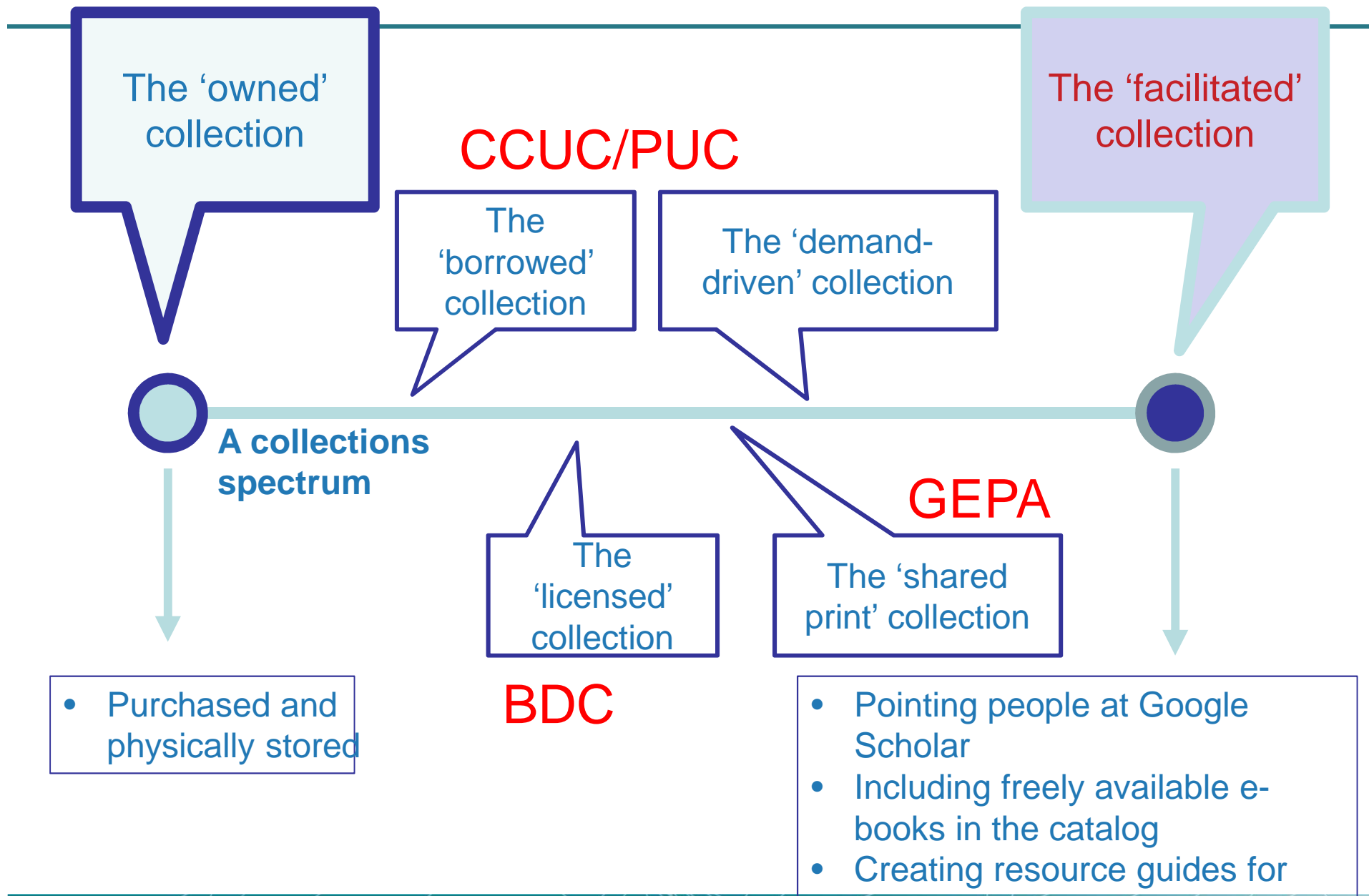
Col·leccions
especials

MÚ
LTI
C

Producció
pròpia

Serveis

- el referencista
 - el bibliotecari temàtic
 - el bibliotecari incrustat
 - el bibliotecari de suport a la recerca
-
- CBUC (2014) aprova una nova línia estratègica de suport a la recerca
 - CSUC (2017) aprova crear una nova àrea dedicada a facilitar la transformació derivada del moviment de la Ciència Oberta

Guió

1. Un canvi de paradigma
2. Les biblioteques digitals
3. La ciència digital (Ciència Oberta)
 1. Oberta
 2. Col·laborativa
 3. Per a i amb la societat
4. Les Humanitats Digitals
5. Les biblioteques i el canvi de paradigma

Ciència Oberta

- ✓ Grid science
- ✓ Digital Science
- ✓ Science 2.0
 - Other suggestions made by questionnaire respondents included ‘participatory science’, ‘science highway’, ‘better science’, ‘open research’ and ‘open scholarship’
- ✓ Digital Scholarship
 - Vid nou pla estratègic de LIBER
- ✓ Open Science

Antecedents

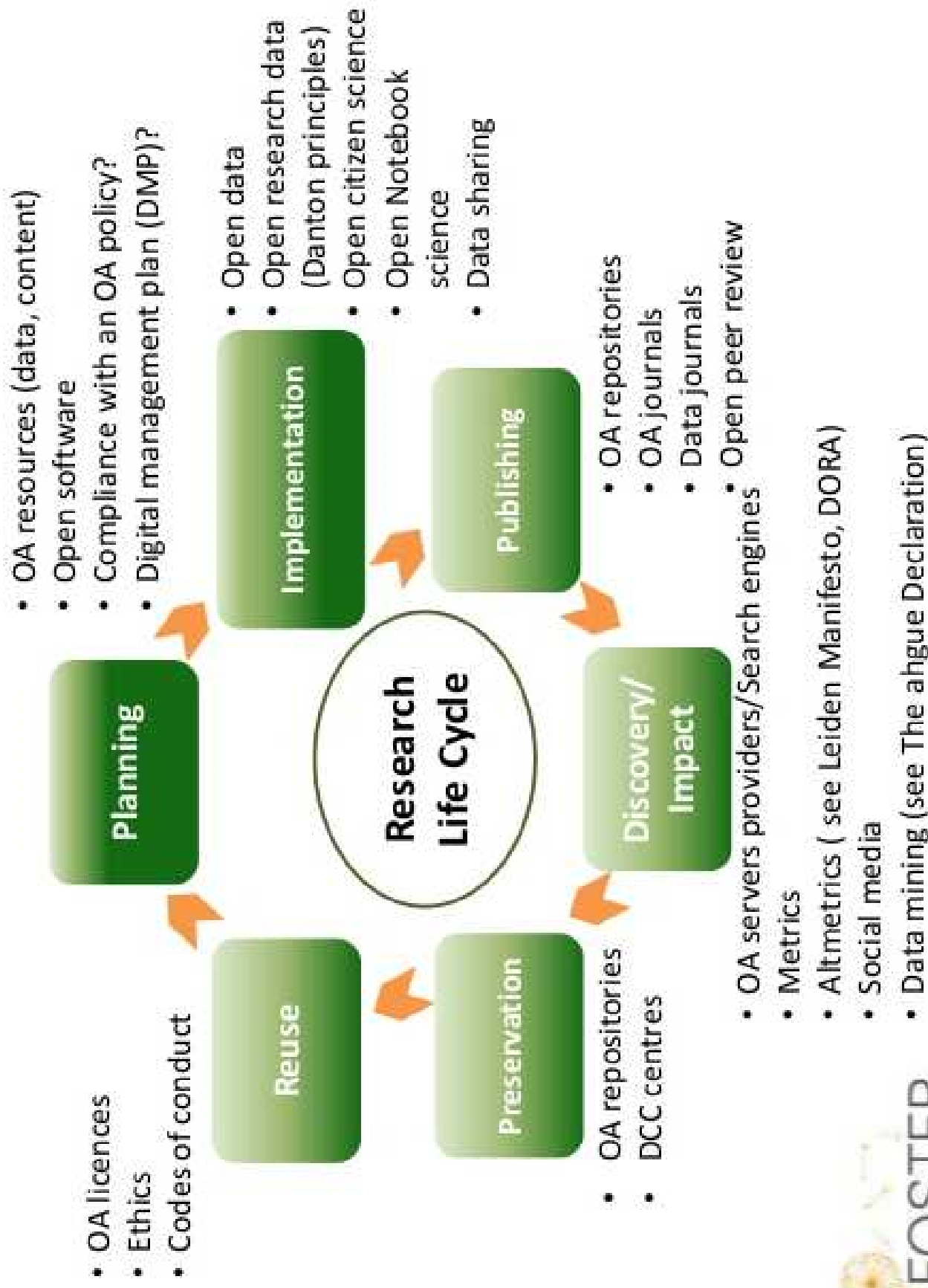
- ✓ DG Research & Innovation and DG for Communications Networks, Content and Technology fa una consulta sobre '**Science 2.0**': **Science in Transition** (de juliol a setembre de 2014)
 - Hi participen universitats, centres de recerca, centres finançadors de la recerca, biblioteques, societats científiques, editors i intermediaris, empreses del sector.
- ✓ Objectiu de la consulta: better understand the full societal potential of 'Science 2.0' as well as the desirability of any possible policy action.
- ✓ De la consulta del 2014:
 - 'Science 2.0' describes the on-going **evolution in the modus operandi of doing research** and organising science.
 - These **changes** in the dynamics of science and research are **enabled by digital technologies** and driven by the globalisation of the scientific community, as well as the need to address the Grand Challenges of our times.
 - **They have an impact on the entire research cycle**, from the inception of research to its publication, as well as on the way in which this cycle is organised.

Motivacions polítiques i econòmiques

- ✓ Pel benestar futur
 - Cal un canvi de model econòmic
 - De societat industrial a una societat basada en el coneixement

- ✓ Per donar resposta als grans reptes socials del nostre temps
 - Més informació, implicació i participació ciutadanes
 - Per transparència i control (accountability): utilitat, fiabilitat i replicabilitat de la recerca

- ✓ Perquè el coneixement científic és un bé públic
 - (com l'electricitat)
 - El que és finançat públicament (de forma majoritària) ha de ser públic

E R D K U G E L
 DER
V E R S U C H
 DIE BEKANNTESTEN THEILE
 EINER KÜRZESTEN KARTE
 ENTHALT
 DEM H^{REN}. GRAFEN VON MAUREPAS
 Commandeur der Königl. Ordens, Staats
 ministerium und General
 Major, Ordre de la Marine.
 1783

Neuliche Entdeckungen von dem Deutschen, Mercurio.

Neuliche Entdeckungen von dem Deutschen, Mercurio.

- Els termes clau de la ciència oberta:
 - **Oberta**
 - **Col·laborativa** (Federada)
 - **Social**
- Els temes centrals (avui)
 - OA d'outputs (articles)
 - OA de dades
 - Almètriques
- Els temes en espera
 - Ciència ciutadana
 - Humanitats digitals (?)
 - Recursos educatius en obert

Els molts colors de l'Open Access

- OA vallat
- Vía verda
- Vía daurada
 - total
 - parcial – revistes híbrides
- Offsetting
- La disrupció

- ✓ “... hem estat estudiant ***el CERN com el paradigma d’una forma diferent de col·laboració entre científics. És la big science, grans centres amb milers de científics treballant amb un únic objectiu.*** Aquesta realitat ens mostra una determinada manera de fer ciència. Hem estudiat com el CERN no només ha estat el creador del món web, sinó també de repositoris on totes les seves dades fossin accessibles per a la resta de científics... Perquè ***el motiu principal de compartir dades és que es reutilitzin.*** De la mateixa manera que es busca que un article es pugui citar, es vol que el *data set* es reutilitzi, se citi i tingui un valor per a la comunitat científica.”

- ✓ “The ‘Science with and for Society’ programme
 - will be instrumental in addressing the European **societal challenges** tackled by Horizon 2020, building capacities and developing innovative ways of **connecting science to society**.
 - It will make science more attractive (notably to young people), **increase society's appetite for innovation**, and open up further research and innovation activities.”
- ✓ Àmbits clau:
 - Dirigir la ciència a la solució dels grans reptes socials
 - Integració de les CCSS i humanes en objectius d’H2020
 - Ciència i innovació responsables (RRI)
 - Ciència ciutadana

Guió

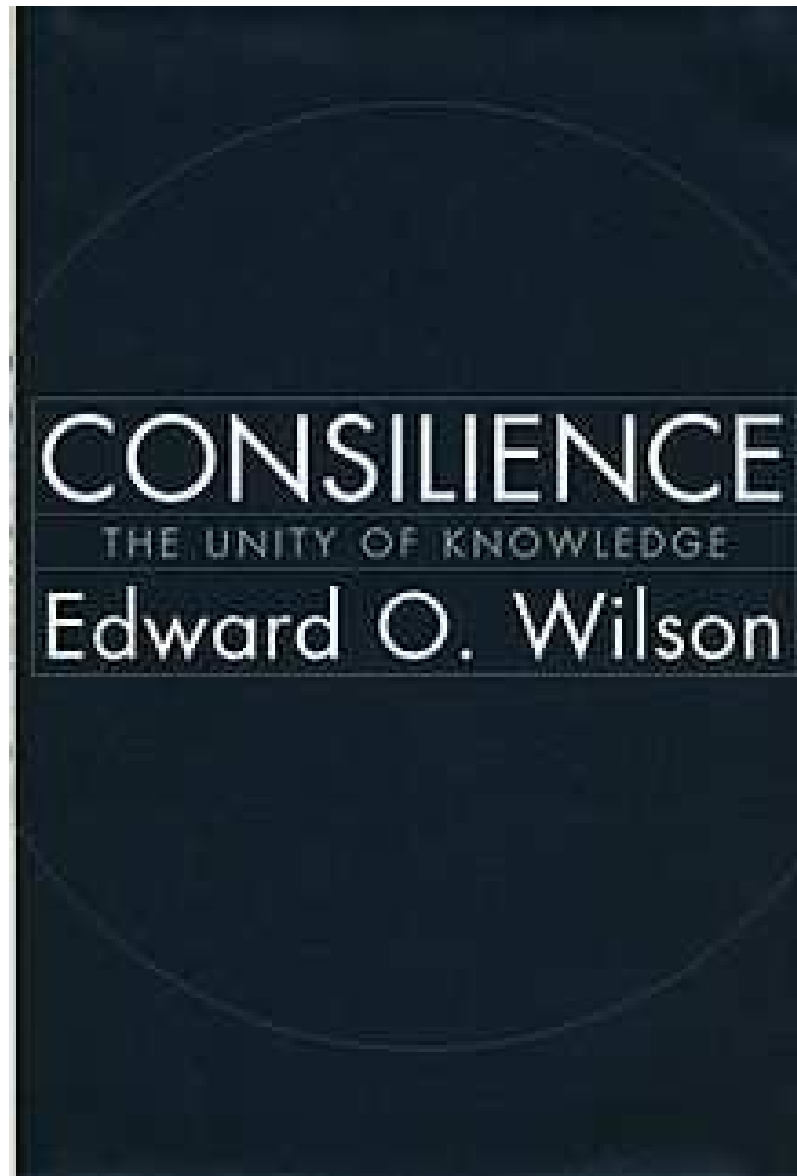
1. Un canvi de paradigma
2. Les biblioteques digitals
3. La ciència digital (Ciència Oberta)

4. Les Humanitats Digitals

1. Consilience
2. El text
3. El context

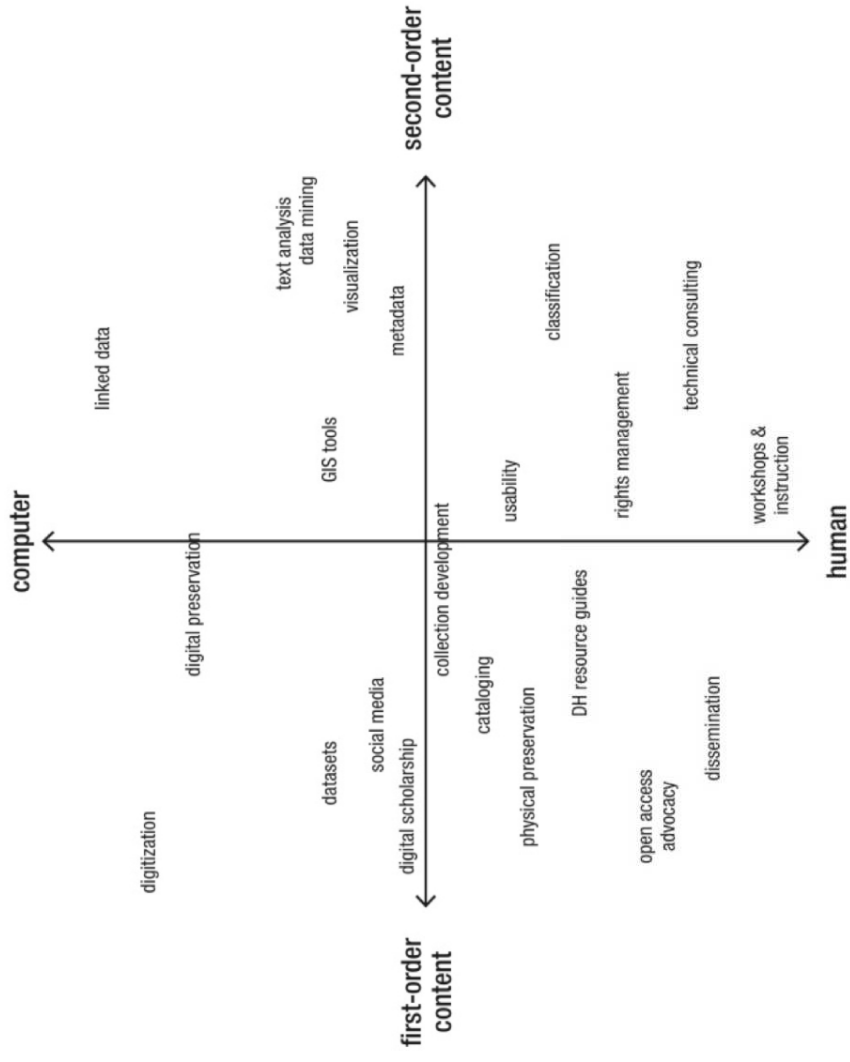
5. Les biblioteques i el canvi de paradigma

Consilience: The Unity of Knowledge (1998) / [E. O. Wilson](#),

Chris Alen Sula, "Digital Humanities and Libraries: A Conceptual Model", *Journal of Library Administration* 53(1) (2013): 10–26

Fig 3. A cultural informatics model for digital humanities and libraries

-
- ✓ Les dades són el text
 - ✓ La preservació del context és (ha de ser) un objectiu de les DH

- ✓ DH / LIBRARY CHALLENGES

- ✓ DH CHALLENGES

- interoperability
- communication
- integration
 - aggregation
 - federation

Guió

1. Un canvi de paradigma
2. Les biblioteques digitals
3. La ciència digital (Ciència Oberta)
4. Les Humanitats Digitals

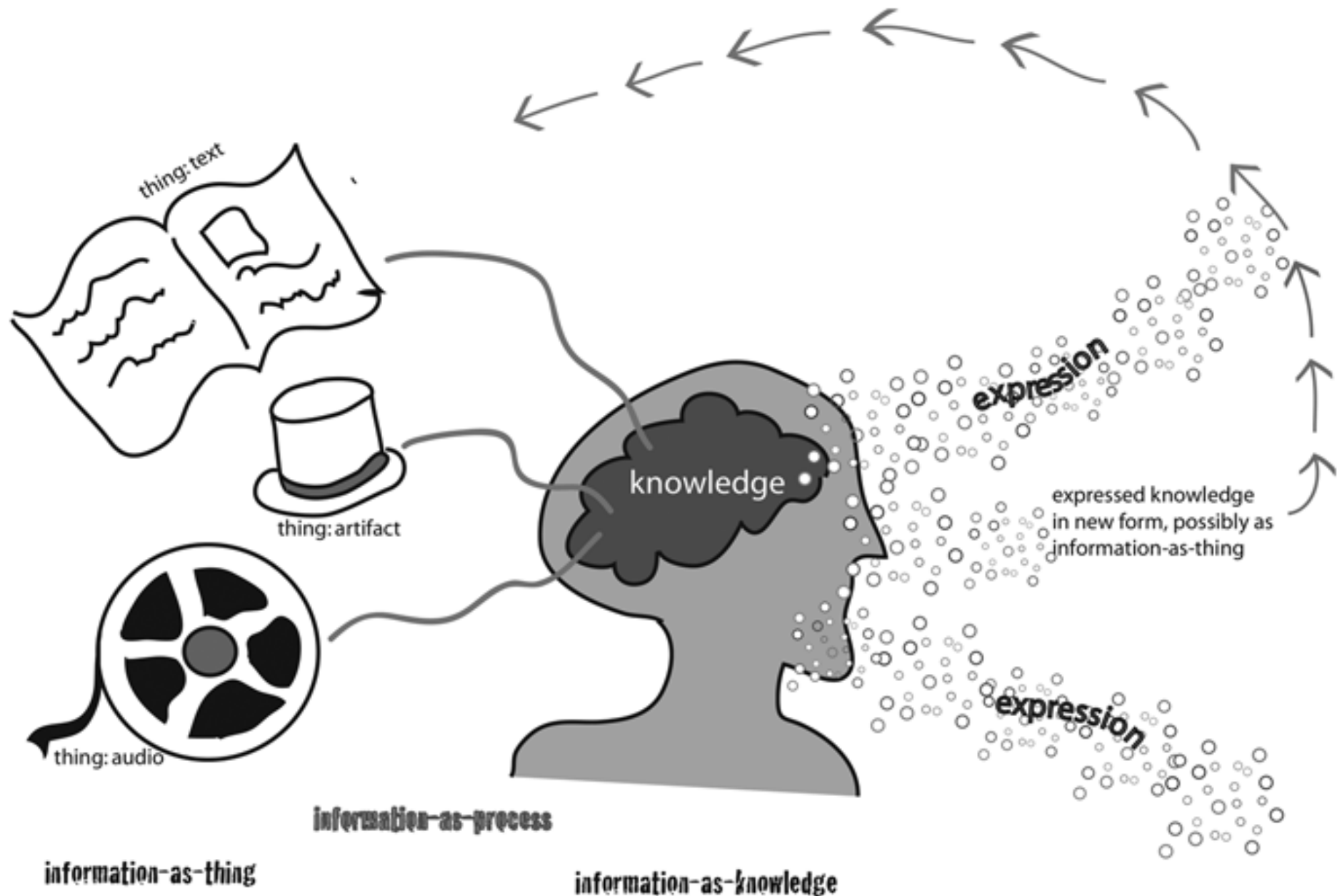
5. Les biblioteques i el canvi de paradigma
 1. De sols a acompanyats
 2. Del monopoli de l'escàs a cridar l'atenció en l'abundant
 3. De la gestió d'objectes a la de processos

De sols a acompanyats

- ✓ Catàlegs col·lectius
 - WorldCat, CCUC
- ✓ Gestió cooperativa d'impresos de baix ús
 - Feina feta per OCLC, EPICo (Europa), GEPA
- ✓ Preservació del digital
 - PORTICO, HathiTrust, MetaArxive
- ✓ Repositoris i recolectors
 - ArXiv, MDC
 - Europeana, Recolecta, Recercat
- ✓ Plataformes de revistes en obert
 - DOAJ, Scielo, RACO
- ✓ ...

- ✓ Hi ha massa feina i és massa complexa com per fer-la sols
 - A més, la visibilitat del 'propi' passa per tenir plataformes col·lectives amb molta 'força gravitacional'

De la gestió d'objectes a la de processos

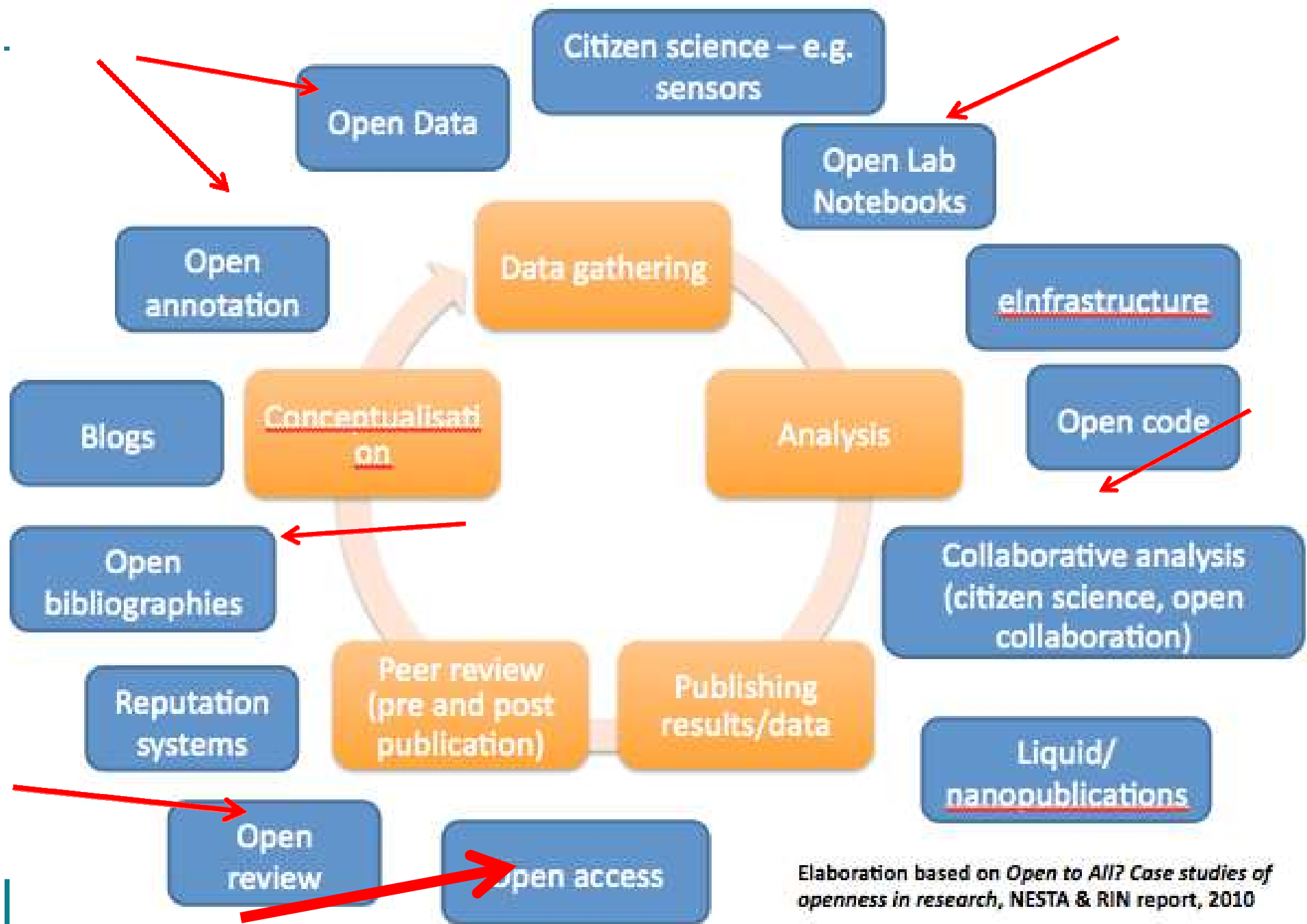
Source: From Buckland (1991a, 1991b)

Fins ara les
biblioteques han donat
suport a la recerca
col·leccionant,
preservant,
disseminant i fent
accessibles les
revistes

En un nou context, el suport de les biblioteques a la recerca ha de centrar-se en la totalitat del procés o cicle de recerca

Elaboration based on *Open to All? Case studies of openness in research*, NESTA & RIN report, 2010

Les múltiples activitats de les biblioteques en la ciència oberta

- ✓ Recolzar l'OA d'articles
 - Com complir mandats
 - Arxivat a repositoris
 - Facilitar la transició amb les contractacions
- ✓ Recolzar l'OA de dades
 - Plans de gestió de dades
 - Arxivat de dades
 - Gestió de dades (?)
- ✓ Formació en noves eines
 - Especialment important per a investigadors joves
- ✓ Manteniment de eines de citació col·laboratives (ex., Mendeley...)
- ✓ Assessorament en temes de propietat intel·lectual (foment de CC)
- ✓ Interoperabilitat
 - Identificadors (ORCID...)
 - Estàndards (CERIF ...)
 - LOD

We are
helpers
in

10/10/13

BOBCAST 1401

IMSO1AND

Moltes gràcies

Preguntes, opinions?

langlada@gmail.com

@luisanglada